

Μόψος - тракийски цар, свързан с мита за либийските амазонки

М. е известен от Диодор [Diod. 3.52.1-4; 3.53.1-6; 3.54.1-7; 3.55.1-11], който използва митологическото произведение на **Дионисий Скитобрахион** от Митилена, творящ в Александрия през II в. пр. Хр. Именно от него Диодор заимства информацията за **амазонките**, описанието на **атлантите**, **Дионис** - роден в **Либия** и **аргонавтите**.

Диодор пише, че **амазонките** в **Либия** са по-ранни от тези в областта на река **Термодонт** в Понт и извършват много по-велики дела. Те обаче изчезват много поколения до **Троянската война**, докато разцветът на тези в Понт е около войната, поради което наследяват значителна част от славата на предходните.

В онези времена в **Либия** живеят множество народи от войнствени и смели жени като **горгоните**, срещу които воюва **Персей**. В западната част на **Либия** обитава народ от жени, оличаващ се във всичко от останалите; при тях жената е длъжна да се обучава във военно изкуство и да служи определено време в армията, запазвайки през целия период своята девственост. След края на службата във войската, жените влизат в полово сношение с мъже с цел раждане на деца, но запазват своята ръководна роля; мъжете се занимават с всекидневната работа, но нямат право да участват в армията и управлението, за да не вдигнат бунт срещу жените; ако се роди момче, то се дава за отглеждане на мъжете, но при раждането на момиче гърдите се обгарят, за да не се развият с течение на времето и да създават проблеми по време на война. Поради това, че са лишени от гърди, **елините** ги наричат **амазонки**.

Родина на **амазонките** е **о-в Хеспера**, разположен далече на запад в блатата на **Тритонис** - около **Океана**, **Етиопия** и планината **Атлас**. Островът има огромни размери, но поради своята войнственост **амазонките** покоряват всички селища с изключение на Мене, което се счита за свещено, населено е от етиопските ихтиофаги и притежава богатства от скъпоценни камъни; след това **амазонките** покоряват либийците, номадските народи и основават в блатото **Тритонис** голямо селище, което, поради формата, наричат Херонес.

От Херонес **амазонките** започват да извършват военни походи с цел да покорят колкото е възможно повече земи и народи. Първият народ, срещу който провеждат военна кампания, са **атлантите** - най-цивилизованите хора, живеещи в процъфтяваща страна и разполагащи с много градове; именно сред **атлантите** са родени боговете.

Владетелката на **амазонките** **Мирина** (Μυρίνη) събира армия, наброяваща 30 000 души пехота и 3 000 души конница; защитното въоръжение се състои от огромни змийски кожи - по това време в **Либия** обитават гигантски змии, а настъпателното въоръжение е съставено от меч и копие; използват лък и стрели, които пускат не само пред лицето на връга, но и по време на отстъпление, като стрелят назад. Навлизайки в страната на **атлантите**, те разгромяват жителите на полиса Керне, разрушават селището, избиват мъжете и отвеждат в плен жените и децата. Когато съдбата на Керне става известна, ужасени **атлантите** капитулират. **Мирина** установява приятелство с тях и на мястото на разрушения град издига нов, носещ нейното име.

След като отвързва на призива на **атлантите**, **Мирина** напада техните врагове **горгоните**. **Амазонките** постигат победа, избиват много неприятели и вземат в плен 3 000 души; останалите търсят спасение в горите, но **Мирина** ги запалва с цел да избие всички горгони, след като обаче вижда, че няма да постигне успех, се оттегля.

Когато **амазонките**, поради постигнатите големи победи, намаляват своята бдителност, пленените жени-**горгони** ги нападат и избиват много от тях, но накрая всички биват убити от **амазонките**. **Мирина** организира тържествено погребение на убитите **амазонки** на три кладя и насипва три огромни могили - известни като "*Могилите на амазонките*."

Горгоните, които постепенно възвръщат своите сили, след време са подчинени от **Персей**, син на **Зевс**, при властването на Медуза. Диодор, позовавайки се на Дионисий Скитобрахион, добавя, че с течение на вековете блатата изчезват след земетресения и сушата се разцепва на отделни части, поради което вече релефът е коренно променен.

Мирина пък през **Либия** достига да **Египет**, където сключва договор с **Хор**, син на **Осирис** и **Изида**, след което разгромява арабите в **Сирия** и избива много от тях; киликийците, които я приветстват и доброволно се покоряват, биват пощадени и свободата им е запазена, поради което стават известни като "*свободните киликийци*," но областта около Тавър, известна с мъжествените си жители, е покорена чрез сила; през **Велика Фригия** **амазонките** се спускат към морето, покоряват още земи и установяват предела на своя военен поход на река Каик.

На подходящи места в новозавоюваните области **Мирина** основава множество градове - един от тях носи нейното име, а останалите на видни амазонки - Киме, Питана и Приена. Някои от тези селища са разположени близо до морето, докато други се намират във вътрешността.

Амазонките покоряват и няколко острова, като **Лесбос**, където **Мирина** основава **Митилена**, наречен така в чест на нейната сестра, участваща в похода. По време на покоряването на останалите острови **Мирина** попада в шторм, но след отправените молби към **Великата богиня майка**, бива изхвърлена на необитаем остров. Поради видението, което се явява в съня, **Мирина** посвещава този остров на богинята, въздига олтари, извършва великолепни жертвоприношения и го нарича **Самотраки**, което на елински означава "*Свещен остров*." Диодор добавя, че, според друга версия, островът първоначално се казва **Самос**, но след това живеещите на него траки го наричат **Самотраки**.

След като **амазонките** се връщат обратно на континента, **Великата богиня майка**, доволна от острова, поселва на него хора и собствените си синове, известни под името корибанти, организира мистерии и чрез закон разпорежда, че свещеното място може да бъде убежище на търсещите такова.

По това време М., цар на **Тракия**, който е прогонен от **Ликург**, с войска от хетайри-изгнаници навлиза в земите на **амазонките**. Неговите действия са подкрепени от скитския цар Сипил, който също е прогонен от тази част на **Скития**, която граничи с **Тракия**. Между трако-скитската коалиция и **амазонките** настъпва голямо сражение, в което победата е за М. и Сипил, а **Марина** и голяма част от **амазонките** са убити; тъй като **траките** продължават да печелят на бойното поле в течение на много години, останалите живи **амазонки** отстъпват в **Либия**.

Накрая **Херакъл**, когато пристига в западните области и поставя своите Стълбове, напълно унищожава както **горгоните**, така и **амазонките** в **Либия**, понеже разбира, че не може да стане общочовешки благодетел, ако допусне даден народ да страда под управлението на жени.□□□

Сведението на Дионисий Скитобрахион, предадено от Диодор, представя първата засвидетелствана военно-политическа коалиция между **траки** и **скити** и ясно показва военния потенциал и слава на **траките** в дълбока древност. Донякъде именно Диодор пояснява защо **амазонките** са определяни в древността като **траки** и/или **скити** [за тракийската принадлежност на Пентезилея, владетелка на амазонките вж. **fr. Aitiop.=Procl. Christ. 2**].

Пламен Петков

Литература:

Lemprière 1812: Lemprière J. *Classical Dictionary*, London, 1812.□